

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt' roka ... 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
---	---	---

Rabíni a židovskí junáci.

Z Haliča dovandrované židovstvo nie len do poslednej kvapky krvi vyciava úbohých Rusniakov, lež v Máramaroshi, v stolici zemplínskej a beregskej vyhýba aj najprísnejším povinnostiam občianskym a nadovšetko assentírkam. Židovský junák, v živote ináč k všetkému hotový, nechce byť vojakom. V tomto sú židákovi na pomoci jejich rabíni, tým spôsobom, že matriky falšujú a zmužilých junákov, ako židovské dievky zapisujú. Tieto klamstvá a šalbiarstva vyšly konečne na svetlo, viacej rabínov súdy už prísne pokutovaly a prítomne pre oslobodovanie vojopovinných skrze falšovanie matrik vede sa prísne vyšetrovanie proti rabínom na území stolice beregskej.

O tomto vyšetrovaní a o vynesení súdobných výrokoch proti pokutovaným rabínom liberálne a židovské noviny, alebo len krátke zprávy donášajú, alebo celkom mlčia. Aby teda o tak vážnej záležitosti známosť mali najširšie vrstvy kresťanského obyvateľstva, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, okresu ružomberského, dr. Edmund *Beniczky*, 13. februára predniesol v krajinskom sneme interpelláciu, ktorú v nasledujúcom krátkom výfahu podávame:

Edmund *Beniczky*: V niektorých novinách hlavného mesta uverejnená bola na celkom nepatrnom mieste nasledujúca krátka zpráva (číta): «Sdelili sme svojim časom, že rabín z obce Felső-Visnyó v stolici maramarošskej s tým spôsobom falšoval matriky, že chlapcov zapisoval ako dievčence. — Takto za väčšie summy oslobodil ich vojopovinnosti. Falšovanie matrik

vyšlo na svetlo a súd prísne pokutoval rabína mladíkov od vojančiny oslobodujúceho. Vojanske vrchnosti neuspokojily sa ale prísnu pokutou rabína, lež všetkých, ktorých on takýmto šalbiarskym spôsobom vojančiny oslobodil, dali vyhľadať, aby vojopovinnosti zodpovedali». — (Schvalovanie v prostriedku.)

O čom sa tu vlastne jedná?

Edmund *Beniczky*: Toho sa z novín dočítať nemožno. Ja snád to viem, že tí divotvorní rabíni na Horniakoch viacej môžu, ako sám anglický parlament. O tomto parlamente to povedá anglické porekadlo, že tento parlament všetko môže urobiť na svete, len jedno nie: chlapca nemôže pretvoriť v dievča. (Smiech.) Nuž a divotvorní rabíni na Horniakoch, ako o tom svedčia jejich matriky, ešte aj toto môžu urobiť! (Hlučný smiech.)

1500 falšovania židovských matrik.

Edmund *Beniczky*: Krajinský vyslanec Edmund Barta deputáciu viedol tieto dni k pánu ministrovi vnútra, nie ako prečítaná začiatkom mojej interpellácie zpráva novín chybné udáva maramarošskú z Felsővisnyóva, lež beregskú, ilošovanskú a čím sa zaiste vymlúvať bude, svojho vlastného okresu. Deputácia táto predstavila sa nie preto u pána ministra vnútra, aby pokutovaní vyhli úplnej prísnosti trestného zákona, ako to spomenuté noviny pisaly, lež z nasledujúcej príčiny: Dr. Ernest Nagy, vicenotár stolice beregskej, ktorý s pokračovaním vo vyšetrovaní matričnej záležitosti na území beregskej stolice bol poverený ...

Ludvik *Fried*: A je poverený!

Edmund *Beniczky*: ... je poverený, posiaľ len v jednom jedinom ilošvanskom okrese beregskej stolice vystopoval 1500 falšovania židovských matrik. (Hnutie. Výkriky: Ohavnosť! Hluk!) Následkom toho odhalil asi 1500 oslobodenia vojopovinností, pri čom má tým väčšie zásluhy, lebo poľahké matriky z neznámych príčin jednoducho zmyzly. Táto deputácia predstavila sa ministrovi vnútra a ponosovala sa, že spomenutý stoličný vicenotár dr. Ernest Nagy pri vyšetrovaní predpojate, strannicky a nespravodlivo pokračoval. Žalovali sa ďalej aj na hlavného služného okresu, ktorý výsledok vyšetrovania, kroz stoličného vicenotára prevedeného, preskúmal a tiež predpojate, stranicky a nespravodlivo vo všetkom potvrdil. Žalovali sa konečne aj na podžupana stolice, ktorý vzdor jejich apelláciám uzavretia hlavného služného predpojate a nespravodlivo potvrduje. Prosili preto ministra vnútra, aby v povinnosťach poučil tieto administratívne orgány a zkazonosnému, verejný pokoj pobnrujúcemu účinkovaniu jejich urobil koniec a pokračovanie v tomto vyšetrovaní na celej čiare zastavil. (Hnutie. Hluk. Výkriky: Neslýchaná vec!)

Pred ministrom pravosúdia.

Nie ale len proti týmto orgánom administratívnym, lež pred ministrom pravosúdia žalovali sa aj proti ilošvanskému kráľ. okresnému súdu, ktorý s malým osobníctvom z vyšetrovania matričných vecí pochodiace v ohromne veľkom počte záležitosti, pre nedostatok osobníctva len povrchno, strannický, nespravodlivo a s odsúdením nevinne obžalovaných vybavuje. Ponosovali sa, že tento kráľovský súd len v januári 134. obžalovaných odsúdil a že z tohoto jedinkého ilošvanského okresu pozostáva ešte 1200 trestných záležitostí. Ohľadom teda na toto a na strannické, predpojaté pokračovanie ilošvanského okresného súdu a beregsáskej súdnej stolice, žiadali od ministra pravosúdia, aby cieľom uspokojenia pobúreného obyvateľstva a ďalšieho zabezpečenia verejného pokoja, všetky tieto už zakončené trestné pravoty kráľovským slovom zničené a v podobných záležitostiach každé pokračovanie v budúcnosti zastavené bolo. (Hnutie.)

Pred ministrom honvédstva.

Táto deputácia predstavila sa tiež aj ministrovi honvédstva a prosila ho, aby v záujme

uspokojenia pobúreného obyvateľstva vyprostredkoval u jeho veličenstva kráľa, aby všetci tí, ktorí následkom falšovania matrik odobraní boli za vojakov, stále na slobodu a domov boli prepustení, tých ale, ktorí na budúce majú prísť pod assentírku, aby nebrali za vojakov, lebo ako hovoria v jejich prosbopise, aj oni sú občania tejto krajiny a dietky spoločnej vlasti uhorskej.

Nuž či je na celom svete takého príkladu, že by sa ku zahateniu pokút pri podobne ohavne trestných pádoch, krajinský vyslanec deputáciu opovážil viesť ku ministrom? Aké pomery panujú u nás, že o týchto ohavnosťach takrečená verejná mienka, totižto tlač, celkom mlčí? Akého hluku po celom svete narobily by tie noviny, keby podobného falšovania matrik dopustil sa katolícky kňaz, člen kresťanskej ľudovej strany, alebo katolíckej Jednoty? (Tak je! z prostriedku.)

Štefan *Rakovszky*: To je už pravda!

Edmund *Beniczky*: Ľud náš, naši bratia hynú na horných stranách, bieda a hlad klopú tam na dvere každej chalupy. Z poza hranice ale valia sa ta ako všetko pustošiace kobylky nepočtené krdle, ľudia iného kmenu, cudzích mravov a obyčaji. Zastaviť treba tieto zkazonosné prúdy. Všetkými plnomocenstvami opatreného kráľovského kommissára treba ta poslať. Neslobodno ďalej trpeť podobné potupenie a pobanenie Uhorska pred celým svetom! (Hlučné éljen a potlesk z prostriedku.)

Fiasko fabrikanta panslávov.

V časopisoch kresťanskej ľudovej strany od pradávnych šasov ozývaly sa ponosy, že na Horniakoch a vôbec v krajoch, kde býva ľud slovenského jazyka, najviacej škodia a najhoršie služby preukazujú Uhorsku isté prepriate orgány verejnej správy a medzi týmito v prvom rade okresní notári. Títo ešte za časov liberálov nadovšetko kým Julius *Wlassics* bol ministrom kultu a výučby, natchnutí boli tou mienkou, že si pred jejich predstavenými vtedy nadobudnú veľkých zásluh, keď jejich vplyvom občania čím viacej nábožeských a zvlášte katolíckych škôl zoštátia. Na sto a sto je podobných pádov, že takýto notári často pod lárvou vernosti a odda-

ností ku katolíckej cirkvi, najohavnejšími prostriedkami, aké im hojne poskytoval panujúci systém liberálny, ináč horlivých zastupiteľov obce, alebo členov nejednej školskej stolice, za chrptom a proti vôli cirkevnej vrchnosti naviedli, aby o zoštátnenie jejích náboženskej, zvlášte katolíckej školy ľudovej zakročili. Spolu ale na stá a stá je aj takých pádov, že títo notári, aby tým väčších zásluh nadobudli pred ministrom, županom a hlavným slúžnym, duchovného obce, kde sa im jejích hnusné remeslo nedarí, bez všetkej príčiny vyhlasujú za nebezpečného pansláva a takú školu, bez všetkých škrolov predsavujú, ako hniezdo panslavizmu.

Tieto figle za nezaslúženými zásluhami bažiacich notárov dostatočne znajú už patričné cirkevné a svetské vrchnosti smerodajné, tým viacej sa tomu čudovať treba, že ešte aj dnes nachodia sa takýto notári, ako je toho dôkazom verejno správneho výboru stolice prešporskej nasledujúce uzavretie:

Číslo: 1941/1908.

Administratívny výbor prešporskej stolice.

Predmet: Zpráva hlavného slúžného okresu trnavského pod číslom 3654., ktorou predkladá bohunického okresného notára zprávu pod číslom 536. dľa ktorej ku prosbopisom, cieľom doplnenia platu štátnou pomocou pre rímsko katolícku ľudovú školu bohunickú, iným a skutočným okolnostiam nezodpovedný soznam učebných kníh bol pripojený; okresný notár ta sa spolu vyslovuje, že následkom nariadenia bohunického farára, ako predsedu školskej stolice, v bohunickej škole potrebujú *len jednu* čisto maďarskú učebnú knihu, tým viacej *rozširujú* ale učebné knihy, trnavským panslávkym Vojtech spolkom vydané a ani cirkevnou, ani štátnou vrchnosťou nepodporované. Notár podáva splu soznam, dľa *jeho mienky* skutočne upotrebovaných učebných kníh.

Uzavretie.

Odhliadnúc od toho, že v sozname učebných kníh, notárom predloženom, *jedine katechismus* a jedna čítanka predchádzajú ako vydania Vojtechského spolku, ostatné, notárom uvedené knihy — ačpráve sú aj slovenské medzi nimi — *všetky sú ministerstvom dovolené* a od pôvodcov, ako Vilhelm Groó, kráľ. školského dozorca, Jána

Györffy, Jozefa Zelliger atď., *teda od známych spisovateľov školských kníh pochádzajú*, kráľ školské dozorstvo predsa, aby sa o tejto záležitosti dokonale presvedčilo, dňa 24. októbra 1908. ku spomenutej škole vyslalo kráľ. školského pomocného dozorca Ernesta Mauksa a z tejto príležitosti bolo dokázané, že v spomenutej škole v terajšom školskom roku *upotrebujú sa školské knihy spoločnosťou svätého Štefana vydané a že vynímajúc vierouky, takmer všetky predmety vynaučujú sa v reči maďarskej, o zámeroch protimaďarských tam teda ani reči byť nemôže.*

Tá okolnosť, že ku prosbopisom o štátnu pomoc, nie skutočnému stavu vecí sodpovedný soznam školských kníh bol pripojený, v tom nalezá vysvetlenie, že školské knihy Spolkom Svätého Štefana vydané zavedené sú od začiatku školského roku 1908—9., prosbopisom o štátnu pomoc, soznam týchto školských kníh už popredku bol pripojený, kdežto v školskom roku 1907—8. pripojený bol soznam vtedy skutočne upotrebených, *lež odtedy už výlučných kníh školských.*

Poznamenáť treba, že prv, než bohunický notár jeho žalobu pozdvihol, na záverečných zkuškách školského roku 1907—8. v bohunickej škole rímsko katolíckej, 16. mája 1908. priomný bol kráľ. školský pomocný dozorca dr. Ernest Mauks a ako zastupiteľ trnavského kruhu vzdelávacieho spolku prešporskej stolice Ján Alszeghy správca mešťanskej školy a *nekonštatovali ničoho, čo by bolo svedčilo o smere nevlasteneckom alebo o zanedbávaní maďarskej reči.*

O tomto upovedomujú sa, uzavretiu sodpovedne cieľom v známosť vzatia *bohunický notár, ako žalobník, predseda rímsko katolíckej školskej stolice bohunickej a kráľ školdozorstvo.*

Prešporok, dňa 7. decembra 1908.

Bittó,
predseda.

Z tohoto vidno, že sa ten ctený pán notár bohunický pred celým svetom na posmech uviedol. Je to tohoto fabrikanta panslávkov také fiasko, akého sa zriedka kto dozije. Všetko, čo v jeho obžalobe uviedol, dokázalo sa, ako zlomyseľná lož. Pána farára bohunického urážal *ne-svädmité* na jeho občianskej cti, včul ale sám trčí až po uši v mláke. — Jestli má statočnosť, musí zadosťučinenie dať bohunickému pánu farárovi, ktorého o jeho dobré meno chcel pri-

viest. Potrebné je ale, aby aj minister vnútra, župan a podžupan prísne zakročili proti tomuto notárovi ku výstrahe druhým notárom podobného zmýšľania. Nech už raz vidí svet, že sa minuly tie časy, keď si v Uhorsku ľadako nesmrteľných zásluh mohol zadovážiť, nech len blatom hádzal do katolíckeho kňaza.

Katolícka Jednota v biskupstve Satmárskom.

Duchovenstvo satmárského biskupstva z území stolíc Szatmár a Ugocsa, shromáždilo sa 9. februára ku porade v Szatmáre. — Cieľom tejto porady bolo ustálenie dňa, v ktorý Jednota Katolíckeho Ľudu utvorená má byť naraz vo všetkých obciach stolíc Szatmár a Ugocsa.

Zo strediska Jednoty dostavili sa ku porade: krajinský vyslanec dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca Jednoty, krajinskí vyslancovia Franc *Buzáth* a Béla *Nyáry*, hlavný tajomník Jednoty Štefan *Haller* a redaktor Karol *Huszár*.

Kapitula satmárska a duchovenstvo stolíc Szatmár a Ugocsa súčasťnili sa na porade takmer v úplnom počte.

Poradu vydržovali vo veľkej dvorane spolku sv. Cecilie a predsedal jej satmársky biskup Tibor *Boromisza*, ktorý v zahájujúcej reči vyzdvihol vznešenú myšlienku katolíckej organizácie.

Malým ľuďom — povedal — pomocť možno jedine skrze katolícku organizáciu, ako aj len jedine pomocou tejto šíriť a na vyšší stupeň pozdvihnúť možno kresťanskú kultúru. Ľudia jedného smýšľania uplatniť môžu svoje nároky len vtedy, keď sa spoja a sdružia. Slabí, na seba ponechaní zahynú. Snaha po dokonalosti povinnosťou je nám všetkým a ponevác Katolícka Jednota vo verejnom živote, v spoločnosti a vo verejnom hospodárstve na tomto pracuje, túto mohútnu ustanovizeň kresťanskej kultúry povinní sme všemožne podporovať a k rozkvetu priviesť. Duchovenstvo povinné je drahocenné poklady našej viery chrániť od hniloby. Jednotu Katolíckeho Ľudu vede Duch Boží. — Prosí svoje duchovenstvo, aby sa vrele zaujalo za Katolícku Jednotu, lebo skrze toto podporuje kresťanskú kultúru a medzi ľuďom rozširuje pravú vzdelanosť.

Na túto opravde apoštolskú ozvenu odpovedalo početné obecnstvo hlučnými manifestáciami.

Štefan *Haller*, hlavný tajomník Jednoty, pri všestrannom schváľovaní vysvetľoval ciele Katolíckej Jednoty a rôzne spôsoby jej organizovania.

Dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca Jednoty rečnil o tlači a o intelligencii. — Na jeho návrh uzavrela porada jednohlasne, že *Katolícka Jednota utvorená má byť naraz vo všetkých obciach stolíc Szatmár a Ugocsa dňa 14. marca, akožto v nedelu agitacionálnu.*

Franc *Buzáth*, krajinský vyslanec, pri všestrannom súhlase vysvetľoval povolanie a úlohy Katolíckej Jednoty.

Albert *Nemestóthy Szabó*, pravotár, ohľadom na grécko-katolícke duchovenstvo na porade vo veľkom počte prítomné, rečnil o nevyhnutelnej potrebnosti jednomyselného účinkovania grécko a rímsko katolíckeho duchovenstva.

Porada zakončila sa pri všestranne hlučnej oduševnelosti.

Georg Szmrecsányi za Povážsku Bystricu.

Sdeltli sme v poslednom čísle, ak veľký nepokoj spôsobil v celom povážsko-bystrickom okrese ten chýr, že minister pravosúdia *Günther* v Povážskej-Bystrici od pradávnych časov nachodiaci sa okresný slúžňovský úrad zotrel a obce okresu trom susedným úradom slúžňovským vteliť zamýšľa.

Občania volebného okresu obrátili sa o obranu na krajinského vyslanca svojho: Georga *Szmrecsányiho*, ktorý aj ako v každej spravodlivej záležitosti, tak aj v tejto dôrazne zaujal sa za svojich voličov, keď v zasadnutí krajinského snemu 10. februára ministra pravosúdia Antona *Günther* interpelloval nasledovne:

Georg *Szmrecsányi*: Dľa chýrov v kruhoch obecnstva trenčianskej stolice kolujúcich, pán minister pravosúdia okresný slúžňovský úrad v Povážskej Bystrici odhodlal sa zotrel a ku tomuto úradu patriace obce zamýšľa podeliť medzi slúžňovské úrady nachodiacie sa v Žiline, vo Veľkej Bytci a v Púchove. O tomto svedčia skoro 30 obcí v mojich rukách jestvujúce do-

disy protestov, v ktorých ma žiadajú všetko možné vynaložiť tým cieľom, aby som pána ministra pravosúdia ku premeneniu jeho úmyslu naviedol.

Obce tieto sú nasledujúce: Vágbesztercze, Kosárfalva, Boronás, Kisudva, Nagyudva, Vágköre, Kölesfalva, Vághéve, Kisfarkasd, Pelyväs, Vágsomfalva, Kosfalva, Sziklahát, Kelestény, Hatna, Marikó, Kisjeszencze, Nagyjeszencze, Osztopna, Sebestyénfalva, Vágajla, Vágzsímondháza a Vágváralja.

Ponevác som tej mienky, že rozhodnutie v takejto otázke verejných záujmov, pred krajinský snem patrí, preto tu prednášam túto záležitosť. — Povážsku Bystricu už jej zemepisné polozenie označuje, ako prirodene stredišťe, nakoľko najlahšie k dosiahnutiu je zo všetkých strán; kým jestli obyvatelia týchto obcí, ktorí chodili posiaľ k povážskobystrickému súdu, prinútení budú napozatým po železnici alebo na vozoch chodiť do Žiliny atď., pri tom ztratia pomerne veľmi mnoho času a bolo by to aj pre nich s veľkými útratami spojené, čo by tomu chudobnému ľudu, ktorý o každodenné vyživenie i tak s hroznými ťažkosťami zapásť musí, bolo zaiste ešte na väčšiu farchu. (Hluk.)

To ani nespomínam, ak veľká ztrata by to bola pre samú Povážskú Bystricu, keby tam pomerne tak veľký úrad, ako je okresné slúžňovstvo, zrušené bolo. Pri tom ale osmelujem sa ešte aj to tvrdiť, že to v samom záujme uhorského štátu leží, aby v podobne exponovaných malých mestách vidieckych štátne úrady neboly zrušené; preto keby to vládu aj obeť stálo, tento okresný úrad slúžňovský treba tam na každý pád udržať. (Hlučné schválenie.)

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Veľkých úspechov dosiahla *Katolícka Jednota* aj v predošlom týždni. Nové a pevné organizácie utvorené byly zvlášte v stolici Csongrád. — Členov pribýva po všetkých stranách krajiny medzi veriacimi bez rozdielu jazyka a národnosti. Nech toto k povzbudeniu slúži tým obciam, v ktorých Jednota Katolíckeho Ľudu posiaľ ešte utvorená neni. — Hor sa katolíci, do posledného chlapa pod zástavu Katolíckej Jednoty!

Veľké shromaždenia vydržiavané byly predošlý týždeň v nasledujúcich obciach:

Sajónémeti, Tekenyé, Nagymácséd, Óbecse, Egyházkarcsa, Korond, Siklós, Somogysámsón, Hódmezővásárhely, Vállaj, Laskafalu. Keskend Futásfalva, Sárkeresztúr, Murakeresztúr, Mezőkomárom, Vanyola, Zalatárnok, Boncódőföld, Doba, Kerekegyháza, Borota, Csach, Budaörs, Bodajk, Ecšéd, Kaplony, Fogaras, Fertőhomok, Rákószentmihály, Ghymes, Csikmadaras, Kula, Battonyos, Nagymajtény, Kőröshegy, Tömörd, Dunaszeg, Dabasszentpál, Egyházgede, Pécsmagyarleányfalva, Veselény, Jakfa, Kisbérpáti, Tuta, Szond, Zalabaksa. Bajmók, Herczegszab, Magyarakeresztúr, Nagykőnyi, Aszód, Rábahídvég, Somogyhárshágy, Ujtelep, Nagykovácsi, Alsószénégető, Felsőszénégető, Szalonakhuta, Szigetvár, Győrszentiván, Pinkaszentkirály, Pilisszentiván, Zalabér, Alsóbagod, Csomaköz, Bátorkeszi, Szány, Kömlő, Tiszanána.

V týchto obciach vydržiavané shromaždenia sú zrejme dôkazy toho, ak veľmi šíri sa *Katolícka Jednota* po všetkých stranách krajiny. — Ohromné úspechy tejto organizácie katolíckej len duševne zaslepení nenahliadnu. Zaslepenosť aj jedine môže byť príčinou toho, že v daktórých obciach ostíhajú sa ešte veriaci ku tomu to mohútnemu taboru katolíckemu pristúpiť. — Jednotárom byť je česť a sláva pred celým svetom katolíckym!

Čínské porekadlá.

Smýšľanie a city niektorého národa najlepšie vyjadrujú jeho porekadlá a poviedky. V najviacerých porekadlách čínskych badať smýšľanie národa tohoto. Zvláštne porekadlá čínské, ktoré trchu čudne znejú ušiam naším, byly by tieto:

«Pán môže podpáliť celú obec a nič sa mu nestane, bedák nesmie ani len lampku svoju zažnúť». — «Lahšia vec je navštíviť priateľa, jako s ním spolu nažívať». — «Všetky desať palce nemôžu byť jednaké». — «A čo fa len jedon zub bolí, bolia fa celé ústa». — «Mandarin (predstavený) neubije toho, ktorý mu donesie dar». «Múdra žena má vždy sprostého chlapa». — «Človek zaoberá sa tisícokrakými plánami, nebe pre každého jedného iba jedinký plán má». — «Zomylu fa ľahko do väzenia (háreštu) zavvrú, ale na to, aby fa z omylu z väzenia vypustili, darmo rátaš».

Majú však činania aj našim podobné pore-

kadlá, jako ku príkladu: «Ruka ruku umýva», alebo: »Jaký pán, taký krám» a toto porekadlo naše, že dobrému priateľovi zdelená radosť alebo žalosť, je dvojnásobná radosť a polovičatá žalosť, takto zneje v porekadle čínskom: «Podelený pomaranč lepšie chutí». S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Okresný súd v Považskej Bystrici.

Aknáhle sa začalo hovoriť o tom, že minister pravosúdia okresný súd v Považskej Bystrici zrušíť zamýšľa, vyslanec kresťanskej ľudovej strany Georg *Szmrecsányi* pozdvihol hneď proti tomu v krajinom sneme svoje slovo. Urobil to tým viacej, bo ho o to aj voličia asi 30 obcí jeho okresu požiadali. Minister pravosúdia Anton *Günther* v jeho odpovedi na túto interpelláciu osvedčil sa 13. februára v krajinom sneme, že okresný súd v Považskej Bystrici nezamýšľa zrušiť. Považská Bystrica podrží teda okresný súd i na ďalej. Neideme teraz tú otázku pretriasať, komu treba prajné odhodlanie ministra pravosúdia ďakovať. Voličia ale Považsko-Bystrického okresu nech nezabúdajú, že ich aj v tejto záležitosti mužský a odhodlane zastal a jejích záujmy s celou oddanosťou bránil krajiný vyslanec jejích Georg *Szmrecsányi*.

Biľagovanie Fejérváryho vlády.

Pravosúdny výbor krajinkej snemovne vyslancov minulé dni predostrel snemovni svoj resolučný návrh o biľagovaní Tejérváryho vlády.

Fejérváryho vláda bez parlamentárnej podpory podujala sa na vladárenie; početné základné zákony uhorskej ústavy napadla; stala sa nepriateľom vlasti, keď zklátila dôveru v ústavnom a zákonitom poriadku a previnila sa aj proti kráľovskej auktorite, keď dávala kráľovi rady, ktorými kráľa skoro priviedla ku urazeniu ústavy.

Ačpráve pre toto bolo by na mieste vládu Fejérváryho pod obžalobu postaviť, snem ohľadom na dohodnutie sa s jeho veličenstvom kráľom počas uvedenia ústavného poriadku nechce použiť týchto právnych prostriedkov a posúdenie pokračovania ministerpredsedu baróna Gejzu Fejérváryho, bývalých ministrov: Jozefa Kristóffyho, Bartolomeja Lányiho, Ladislava Vörösa, Franca Bihara, Georga Lukácsa, Ondreja Györgya, Štefana Kovacsevicha, baróna Artura Feilitzsch, Franca Hegedüsa, Júliusa Toszta, Bélu Pappa a Gustáva Gegešša sveruje na živé svedomie obyvateľstva krajiny uhorskej.

Čo bolí ľudákov?

«Slovenský Týždenník» už aj to chce vedieť, čo ľudákov bolí. Nuž aby ste si nad tým hlavy veľmi lámať nemuseli, povieme vám verejne, čo nás bolí. — Bolí v prvom rade nás to, že jednotajne ľžete. Pospolity ľud zas hrozne bolí to, že ho jednotajne huckáte. Vo vašich časopisoch, ako to v socialdemokratických novinách čítate, vykladáte vaše múdrosti a hromžíte posledne aj proti daňovému zákonu. Jestli je ale tento zákonný návrh ozaj taký zlý, ako vy to vypisujete, prečo že nebránite záujmy ľudu v zasadnutiach krajinkej snemovne? Veď pri pojednávaniach daňovej reformy ani jedon národnarský vodca ablegát ani len vo fotografii neni na sneme prítomný. Hľa, takýchto ablegátov má ľud a to ho zaiste veľmi bolí!

Zo snemovne.

V krajinkej snemovne vyslancov pretrhli 13. februára pojednávanie zákonnej predlohy o daňovej reforme a začali pojednávanie zákonnej predlohy o rekrutačke.

RAKUSKO.

Nová vláda v Rakúsku utvorená je nasledovne: Ministerpredseda barón Bienerth; minister vnútra barón Haerdtl; minister landwehru Georgi; minister osvety gróf Stürgkh; minister pravosúdia Hohenburger; minister železníc Wrba; minister obchodu Weisskirchner; minister financií Bilinski; minister orby Bráf; minister verejných prác Ritt a národnostní ministri bez torby: nemecký: Schreiner; český: Žáček a poľský: Abrahamovicz.

Z CUDZOZEMSKA.

Nová vláda v Turecku. Veľvezír Kiamil baša následkom agitácii mladotureckej strany vzdal sa úradu. Za veľvezíra vymenoval sultán Hussein Hilmi bašu, ktorý si utvoril vládu z kruhov výlučne mladotureckých.

Okupácia Srbska. Kolujú chýry, že veľmoci európejské splnomocníť chcú Uhorsko-Rakúsko, aby v čas potreby okupovali Srbsko, Zo smerodajnej strany podvracajú tieto chýry.

K našemu vyobrazeniu.

Neposlušné chlapčisko už viaceráz napomenul policaj, aby na zakázanom mieste nelovil ryby. — Jedno preto, že je to vec zaházaná a za druhé aj z tej príčiny, že taký neobozretný šuhaj ľahko do vody padne a môže sa utopiť. S mnohým deekom ale aj sám prísny policaj s dobrým málo vyvede. Ako by hrach o stenu hádzal. Akonáhle sa odvráti, hneď je pri vode na zakázanom. Razom ho ale chmatne a ako to naše vyobrazenie predstavuje, vede malého delinkventa, aby mu vymerali zaslúženú pokutu.

BESEDNICA.

Životopis kaplána vystrkovského.

Napísal: Ján Horváth, káplán vystrkovský.

(Pokračovanie.)

6

Matúrku šťastlivo zložiť, to je veľká vec, bratku môj! Viac je to, jako čo by tvoj bol celý svet. Tak som si to i ja myslel. Ushovoril som sa so Szöllőfym, ktorý jako klerik šiestu gymnaziálnu triedu odbavil, že pojedme vandrovať do sveta, aby sme zkusili volačo. Čo by sme aj boli robili celé vakácie? Na druhý deň už včas ráno vskutku sme sa dali na cestu a už o pol siedmej hodine sme boli v Kepeždi. Rovno sme išli do kostola trochu sa pomodliť, ale kostol bol ešte zatvorený. Tu jako vidím, neľúbia ľudia včas vstávať. Išli sme na to do fary a vtedy sme sa stretli s kostolníkom, ktorý kráčal práve otvoriť kostol. Vrátili sme sa teda nazpät. Sadli sme si do prvej stolice a odbavovali ranjšiu pobožnosť. Zazvonilo sa a staré babky vstupovali pomaly do kostola. Milý kostolník tam sa začal s babami celkom hlasite diškurovať:

— Kde išiel váš Ďuro dnes do roboty? a Fero Laganové išiel na panské? — vypytoval sa kostolník zeničiek.

Tu ma drgne môj kamarát a hovorí:

— Počuj, Janko, u nás je už predsa poriadnejší ľud, takto bezočive sa veru nediskurujú Močenčania v kostole.

Pristúpil i k nám kostolník a i nám začal vyprávať všelijaké hlúposti. Ja som mu hneď odpovedal:

— My sme neni naučení talafatkovať a diškurovať v chráme Božom, jako Kepeždania!

— Ej, ej, pekný kleriček, jaký si sladký, jako len chren!

Chcel som mu práve odseknuť, keď vstúpil do kostola pán farár. Išli sme obidvaja do sakristie, aby sme mu ministrovali. Kostolník sa díval na nás, jako «hausknecht», ktorý už dvadsať rokov nedostal tringeldu.

Po svätej omši nás povolal pán farár k sebe a pohostil nás srdečne. — Potom poďakujúc sa, išli sme ďalej, asíce do Šiporne. Už napredok nás upozornili, že tam jakýsi čudný ľud býva. — Že sú oni Slováci a «negyvennyolcaši», ale spolu aj «néppártisti», keď to tak príde. Že na nás nie veľmi priateľský pozerali, to smne zkusili. Mysleli si, že sme dajakí «černokňažníci», ktorí im chceme «porobiť». Kráčali sme práve vedľa Váhu a kto by sa neokúpil, keď je voda pred nosom, jako nám bola. Tu sa ale mal môj spoločník Szöllőfy zatopiť, len málo mu chýbalo, aby v studenej vode Váhu našiel svoj hrob. Napil sa tolko vody, že od toho času vodu «Váh» ani vystáť nemôže.

Tam prenocujúc, ráno sadli sme na železnicu a prišli sme do Veľkých-Loponic, kde náš volakedajší pán kaplán bol farárom. Ráno sme nič nejedli a pán farár nás veru neponúkal, myslel si, že sme sa ráno «fest» napakovali. Ale on tuším nebol nikdy klerikom, lebo nevie, že klerik je jedno vždy hladné stvorenie, ktoré si aj po najslávnejšom «bankette» zapapká. Ponukol nás s cigarami.

— Ďakujem, to nepožívam! — odpovedal som.

Kedy nás už len ponukne s jedním? myslel som si zlostne. Ale nič. Už bolo jedenásť hodín, Pozrem si hodinky. On to vidiac, pýtal sa nás, či chceme obozreť krásny vidiek? Môj kamarát ostal na toto celkom paľf. Tolkú cestu prekonal a včul ešte liezť po vrchoch! A hladný! Brali sme širák do ruky a nadutými ústami sme už len išli. On to zbadal a preto nás tešil, že nám tým lepšie bude «šmakovať» obed. Môj kamarát pozrel na mňa, chcejúc povedať, že by nám i bez toho šmakovalo. Ale pána farára zavolali nazpät a my sme prišli priam pod jednu hrušku.

— Števo, potrasme ju! — povedal som kamarátovi a tak sme sa najedli hrušiek, až sme sa skoro zaškrtli.

Potom vrátiac sa do fary, čakali sme na obed. — Konečne prisadli sme ku stolu, ale nám nešmakovalo, lebo tie na lačný žalúdok zedené hrušky nás pychaly z nútra a takí sme vyzerali, jako zelené slivky. — Ani víno, ani čierna káva nás nemohly napraviť. Po obede sme sa vrátili domov. Môj kamarát sa zapovedal, že sa viac nedá na takúto vandrovkú, kde si človek na dva týždne pokazí žalúdok a vaček dostane — nátku. Preto milý čitateľu, o to ťa prosím, keď príde volajaký klerik, len ho ponukni s jedlom, bárs by sa aj vyhováral. — Ani to nehovorí zo srdca, lež len z plúciek. To «elegancia» požaduje, aby sa vyhováral.

Osem úplných rokov sa pominulo, že som začal chodiť do gymnasiálnych škôl a za ten dlhý čas milý môj dobrodinec, pán kaplán Széplaky zostal farárom v Bošáci. Tu bolo radosti a gratulácií sine fine bez konca. Ale bolo i žalosti. Dobrého a tak obmilovaného duchovného stratil, koho by to nezronilo? Takto som sa i ja cítil v mojej duši. Ale nádej ma tešila, že však v budúcich vakáciách pojedem ho navštíviť. — A preto s týmto sladkým povedomím započal som moje bohoslovecké štúdia, učenie.

I započalo sa učenie; všetko po latinský. Ľudia vyprávajú, že na theologii už ľahšie ide, jako v gymnaziume. No ale nemajú oni pravdy! Pán rektor — volakedajší močenšký farár, vtedy už kanonik — držal k nám reč po latinský, A to musela byť ozaj klassičná reč! Ja som síce z nej nič nerozumel, vyjmúc niektoré slová. Po tejto slávnej reči bola na obed aj pečenka a «duplika», to jest dvojaké víno. Dobré sa to začína, myslel som si. Ináč každý týždeň sme mali na obed víno po tri deci a nie každý deň, lebo by nám nebolo išlo učenie, ktoré i takto išlo veľmi slabo.

Predsa musím uznať, že na theologii blaženejšie

som sa cítil, jako v gymnasiu. Tu všetko, čo som videl a počul, slúžilo k mojemu povolaniu. Slobodný čas som venoval k privátnému vzdelávaniu sa a až včul som začal opravdive zmýšľať o vznešenej úlohe kňazského povolania. To pánom profesorom môžem ďakovať, ktorí tento cit nábožnosti a horlivosti vynasnažovali sa vzbudif v srdciach mladíkov.

Ale prišly zkúšky vianočné. — Janko, pochlap sa! osmeloval som sa. Ale čo! Keby tej ledaakej filosofie nebolo na svete. A jaké je to potrebné, veď za našich časov už aj socialdemokratickí murári «filosofujú». — A ja som nevedel filosofovať! — Prišiel na mňa rad a pán profesor Zsolnay mi dal otázku až ma zimnica lomila. Díval som sa, díval, jako vrana do prázdnej kosti. O, svätý Antóne, buď mi na pomoci! Dostal som druhú otázku a už o tej som vyprával čo-to, až konečne som dostal ten žiadaný «sufficit» to jest dosť! Neprepadol som, ale zkúška ma poučila, že tí páni professori nešpásujú a na konci roka mi exament šťastlivejšie vypadol.

Vo vakáciách som ledva čakal navštíviť môjho dobrodince bošáckého. Posviatku Petra-Pavla už som aj letel do Nitry na «štáciu». Mój švagor ma odprevadil až celkom do «kupé». Ja som ho síce upozornil, že tam nesmie vôjsť, kto necestuje. Ale že však je on nato dosť šikovný, aby skočil dolu z vozňa, keď zapíska mašina. Ale prišiel tam konduktor:

— Báci, čo tu robíte? — skríknu naň.

— Odprevádzam môjho švagríka! (Jakožto mňa.)

— To máte vedieť, že neslobodno vstúpiť do vozňa, keď necestujete. Budete preto potrestaný na päť korún. Jako sa voláte?

— Michal Švondra! — cigánil on; opravdive sa volá Michal Kadlubik. Ale milý môj švagor ani nedomočekal zaplatenie tých päť korún, už bol v luftě! Jedon hajdúch utekal za ním, nuž ale veď by on nebol močenčanom, keby sa bol dal chytiť kroz nitranchana! — Takto on uprechl, nemysliac na to, že mňa môže do galiby priviesť. Skoro ja by som to bol musel zaňho zaplatiť.

Vo veľmi krásnej spoločnosti som cestoval. Bolo tam plno poľských židov. Povyžúvali, povyzliekali sa, cesnakový smrad, všetko to tak účinkovalo na mňa, až som tam skoro zamdlel. V Bohuslaviciach som zostúpil dolu a počtár bošácky bol tak láskavý, smiloval sa nado mnou a odviezol ma na svojom vozíku. Bol to čudný chlapák! Také mal ústečká, jako keby ho boli z rylom krmili. Koňa mal na jedno oko slepého a na druhé málo videl; no ale keď utekal, také kroky hádzal, jako elefant. Zaviezol ma pred faru a tam ma zložil. Pán farár Széplaky ma veľmi srdečne privítal a ten vedel, čo treba cestujúcemu klerikovi, lebo taký nešpor dal, že som potom ledva večerať mohol. Znamenite som tu strávil polovičku mojich vakácií. — Brúsil som po horách, ryby, raky som chytal, ale oni ma skorej chytili. Na kiselú vodu som chodieval do «Kopaníc», kde ženičky pohostily mladého klerička s mlie-

kom a masielkom. Pán farár sa mohol ponosovať na mňa, lebo som sa vždy túlal, vandroval, v zahrade som mu nerád pemáhal pleť, kvetiny sadif atď. Ale predsa nemal pravdu; lebo ja som rád chodieval do zahrady, nie robif, ale jablká, hrušky koštovať.

Už som sa chystal domov.

— Poď do zahrady! — volal ma pán farár. — Pozrieme, ktoré by byly najlepšie jablká, aby sme pánu organistovi močenskému poslali.

— Pán farár, tieto sú najlepšie! — ukázal som prstom na jedon strom a s týmto som sa prezradil.

— Odkiaľ že to viac? — pýtal sa ma nato usmievajúc sa pán farár a ja som na to nevedel kam von z konopí.

Konečne s bôlnym srdcom som sa rozlúčil s mojim dobrodincom.

(Dokončenie nasleduje.)

CHYRNÍK.

Narodeniny kardinála knieža primása. Kardinál knieža primas Klaudius *Vasary* 13. februára slávil svoje 77. narodeniny, Kardinál knieža primas ráno v domácej kaplne primiciálnej paloty odbavil svoju pobožnosť a potom sa utiahol do svojich komnat, kde prijímal blahoželania. — Z pomedzi popredných osobností verejného života veľmi mnohé osobne chodili v primiciálnej palote a aj z kruhu kňazstva veľmi mnohí podpísali vyložený hárok, iní zase telegrafične tlumočili staručkému arelpastierovi svoje blahoželanie. Medzi inými aj viacerí členovia vlády a biskupi zablahoželali kardinálovi knieža primasovi.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie*, predošlý týždeň v svojej kaplne vysvätil za kňazov 9 bohoslovcov, dvoch ale za diakonov a subdiakonov. Vzдор toho je ale ešte v biskpstve viacej kaplánskych staníc uprázdnených, ktoré na teraz zaplnif nemožno. — Dňa 11. februára dal osvietený pán biskup fašiankový obed, ku ktorému povolané byly vojanské, stoličné a mestské notability. Pod obedom vyniesli na osvieteného pána biskupa zdravice: župan dr. Ladislav *Szalay* a dr. Alojz *Klekner*, direktor akademie na odpočinku. Pri ťažkých prácach apoštolských osvietený pán biskup ešte aj k vydržiavaniu hlboko poučených prednášok nachádza čas. Takúto prednášku držal 12. februára vo spolku sv. Imricha, asice o moderných takrečených neodvislých mravoch. Táto prednáška nevyslovne veľký dôjem učinila na prítomných. — Dr. Ottokár *Prohászka*, biskup stolnobelohradský behom veľkého pôstu prednášky vydržiať má v Košiciach pre pánov a osobyne pre panie. — Kruh

V zakázanom neslobodno ryby loviť.

gymnaziálnych profesorov znovu vzbudený k životu 6. februára vydržoval shromaždenie, ktoré zahájil rečou dr. Melchior *Takács*, praelát praemonštratských kňazov a na ktorom Ervin *Karsay* pamätnú reč držal o v Pánu zosnulom biskupovi košickom Žigmundovi *Pubits*. — V tunajších katolíckych spolkoch aj minulý týždeň držali prednášky, asice 9. februára Aloiz *Klekner* v dvorane spolku katolíckych tovaryšov o VIII. valnom shromaždení katolíkov Uhorska; 10. februára Franc *Holló* katolícky redaktor o kresťanskom feminizme. — Tiež 10. februára pre údov katolíckeho autonómneho kruhu držal prednášku Vincenz *Góts*, professor a kňaz praemonštratský; zároveň aj v spolku katolíckych tovaryšov drží raz-dva rázy cez týždeň prednášky o rôznych predmetoch s názornými obrazmi. — Katolícky čitateľský kruh vydržoval 7. februára zábavný večierok, ktorý pre kruh doniesol 227 korún 40 halierov čistého osohu. — Vdova grófa Juliusa *Wallis* rodená *Somogyi*, ako patrónka už po tretí krát darovala 10 tisíc korún na kostol v Sátoraljauhelyu. — Pre nešťastné obeť zemetrasenia v Sicílii a Calabrii na území biskupstva sossbieralo sa a biskupskej kancelárii odoslané bolo do 12. februára 2482 korún a 04 haliere.

Chýry zo Šariša. *Prešov.* Spolok katolíckych tovaryšov dňa 14. februára zariadil fašiankovú zábavu, na ktorej sa obecnosť mesta a okolia vo voľkom počteúčastnilo, a ktorá spolku hodného osohu doniesla. — Spolok dobročinných žien usporiada obyčajnú ročnú zábavu tanečnú 22. februára. Z katolíckeho ohľadu sa tomu každý tešiť musí, že sa táto tanečná zábava nevydržia vo fašiankový utorok, lebo sa tak vyhne tancu do rána popoľnej stredy. — Dľa amerických správ laňajšieho roku o 502 tisíc menej ľudu vystahovalo sa do Ameriky, ako predtým. Tohto roku ale zas začína ľud krajinu opúšťať. Minulého týždňa vystahovalo sa zas z Uhorska 3166 ľudí, z pomedzi ktorých bolo 970 maďarov, 1079 slovakov, 440 nemcov, 448 horvátov a 190 rumunov. — Spolok gazdovský upozorňuje gazdov, že na jar znovu usporiada jarmoky na plemenákov (bujakov). V poslednom shromaždení o tom sa radil gazdovský spolok, či by miesto pinzgauského plemena nebolo lepšie držal lichvu iného plemena. Spolok konečne uzavrel, že i na pozatým ostane pri pinzgauskom plemene lichvy. — Minister kultu a výučby nariadil, aby pre každú triedu elementárnych škôl zostavený bol osobitný plán vyučovania. — *Somos* (Drinov). V tejto obci vydržovala sa zriedkave krásna slávnosť dňa 16. februára. Julius *Maczenko*, syn tunajšieho učiteľa a organistu, slúžil v tento deň prvú svätú omšu, odbavoval totiž primície. Rukovodcom mu bol tunajší farár Belizár *Keczer* a slávnostnú reč držal ujko primicianta Ján *Dobránzsky*, farár zo Sirokého. Na tejto utešenej slávnosti prítomná bola početná rodina prvovysväteného, velebné duchovenstvo a veľa národu z ďaleka široka. — *Szentkereszt*. Dňa 14. februára v pamätlivý to deň svätého Valenta odbavujú sa tu hody, alebo odpustky. Ponevác náš národ tohoto svätého veľ-

mi obľubuje, schádza sa tu každý rok veľa ľudí z tejto príležitosti. Toho roku, ponevác odpust na nedelu padol, bolo tu národu ešte viacej. Duchovní z celého okresu mali aj veľa roboty pri vysluhovaní svätých sviatostí. Hrubú svätú omšu slúžil Adalbert *Záborovszky*, praepošt, vicedekan a farár z Prešova.

Bieda v stolici Ungskej. Následkom slabej úrody lanského roku obyvateľstvo stolice ungskej s veľkými obavami hľadalo v ústrety zime. Nielen obilia, ale aj krme sa málo urodilo a dlhá zima biedu len zväčšila, tak že v početných obciach stolice obyvateľstvo zápasí s biedou. Pritom obyvateľstvo ani zárobku nemá, lebo v horách sa nepracuje. Pospolitý ľud zväčša len z kukurice pečený chlieb požíva a takáto chova už v sebe nosí zárodoky choroby. Mäso ľud od jasene vôbec nepožíva. Ku vareniu upotrebuujú špinavú, denaturalisovanú kamennú soľ. Obecné vrchnosti prosia pre obyvateľstvo súrnu pomoc.

Rozpustené socialistické shromaždenie. Socialdemokratická strana v pondelok, 8. februára v Szövet-ség-uličci v hostinci v dome číslo 24. vydržovala shromaždenie. Na shromaždení mali pretriasať tri predmety: Otázku povýšenia bytného, čo bolo porobené v záujme rozpustených odborných organizácií a konečne mienku *Desidera Boda*, v záležitosti policajného radcu *Sajóva*. Na shromaždení vrchnosť zastupoval policajný kapitán dr. *Vermes* na čele väčšieho oddelenia policajtov. — O prvých dvoch predmetoch rečníci rozvažite hovorili, pri treťom predmete ale rečník surove napadol políciu, načo v miestnosti povstal ohromný krik a políciu začali drsne nadávať. Kapitán *Vermes* vyzval prítomných, aby sa poriadne držali a robotníka Pavla *Dénesa*, ktorý najväčší krik robil, dal z miestnosti vyviešť. Nepokoj ale vždy viac riastol a socialdemokrati sa už aj kapitánovi vyhrážali. Kapitán *Vermes* preto shromaždenie rozpustil načo sa socialdemokrati rozišli.

Bojkott proti Achimovi. Redaktori v Békés-Csabe vychodiacich časopisov mali tieto dni poradu, na ktorej uzavreli, že Ondriša Achima, známeho to sedliackého vodcu, budú bojkotovať a od tohoto času o žiadnom jeho spoločenskom alebo politickom účinkovaní nepodajú zprávy. Ku tomuto radikálnemu uzavretiu nopinárov zadržalo príčinu to, že Achim viackrát nezaslúžene napádal časopisy, ktoré si teraz takýmto spôsobom vezmú na ňom zadosťučinenie. Toto pokračovanie čabianskych novinárov sa stretlo so všeobecným súhlasom a ku bojkottu sa pripoja vraj všetky v stolici békésskej vychodiacie časopisy.

Bieda Uhrov v Amerike. Policia v Čikágu tieto dni našla na ulici jednu od zimy sa trasúcu, odpoly zmrznutú rodinu. Hlava rodiny 38-ročný z Uhorska pochádzajúci robotník Albert *Hakit* počas vypočutia hovoril, že pred štyrmi dňami prišiel do Čikága. Od tých čias ustavične hľadal prácu, ale ju nevedel najst, preto od troch dní boli bez prístrešia a pozakrucaní do pokrovcov a vlnákov pod holým nebom v kričkoch parku spávali. On a jeho žena už od 48 hodín nejedli a ich

sedemročná dcérka tiež už o 30 hodín hladuje. Policia sa naskutku postarala, aby rodina dostala podporu, aby sa ale presvedčila, či Hakit hovoril pravdu, prekutala mu vačky a našla v nich poldruha dollára. Policajný sudca sa nato s prísnuou tvárou obrátil k Hakitovi:

— Ako je to možné, že vaše dieťa už od 30 hodín nedostalo jesť, keďže vy máte ešte vo vačku poldruha dollára?

Hakit sa zmiatol, potom ale prehovoril:

— To je moja vec!

— Tak? — odvetil sudca, — nuž a to je zase moja vec, že vás odsudzujem na tri mesiace do chládku za to, že ste vaše dieťa nechali hladovať.

Uhorský kúpeľ v cudzích rukách. Svetochyrný kúpeľ *Sliač*, ktorý pred 25—30. rokami bol ešte majetkom baňskobystrických mešťanov, po tieto dni dostal sa do rúk nemeckého mesta Hessen-Kassel. — Georg Ondrej *Lenoir*, ktorý tento kúpeľ svojho času kúpil od poly za darmo, daroval ho teraz svojmu rodnému mestu. Najsmutnejšie v tejto veci je to, že Georg Ondrej *Lenoir* vo svojej darovacej listine si vymienil, že kúpeľ *Sliač* viacej nikdy nikomu neslobodno predať. — Tedy čistý dôchádzok tohoto kúpeľa zarovnak, ako mnohých iných hornoviedieckych majetkov, povandruje do cudzozemska.

Zobudila sa v rakvi. V meste Domažlice (Česko) v tamojšom chubobinci položili do umrlej truhly jednu 40-ročnú ženskú, matku päť dietok, o ktorej si mysleli, že zomrela. — Mrtvolu vyniesli do umrlej komôrky v cintori a tam ju vystreli. Keď na druhý deň prišiel ta výbor, aby prezrel mrtvolu, rakev bola už prázdna. — Vysvitlo, že žena bola len zdanlive mrtva, v umrlej komôrke sa prebudila, vyšla do cintorína, ale nemohla von vyjsť, lebo brána cintorína bola zavrera. Konečne šiel tade jedon mužský. Žena skríkla naňho a povedala mu, čo sa s ňou stalo. Mužský zaraz bežal ku hrobárovi, ktorý otvoril bránu cintorína a ženu zaviedol zpät do chudobinca, kde sa ženská teraz celkom dobre cíti.

Zamrzol. Z Vrútok (Ruttko) sdeľujú, že tamojšieho obyvateľa Štefana Krajčíka ešte 31. januára ráno našli na ulici zamrznutého. Nešťastný človek v podnapitom stave spadol, na ulici zaspal a zamrzol.

Voľba. V Illave (trenčianska stolica) dňa 6. februára previedla sa voľba obecného predstavenstva. Za rychtára zvolený bol jednohlasne Mikuláš Dudaček, ktorý tento úrad už 33 rokov ku všeobecnej spokojnosti a s prikladnou horlivosťou a svedomitou zastupuje. Za podrychtára po tuhom zápase zvolený bol Anton Bagin proti Francovi Simečekovi. Za prisazných zvolení boli:

Štefan Bisztriczky, Jozef Komlós a Jozef Ján Dolinszky. Voľba sa previedla v najlepšom poriadku a jej výsledok vzbudil všeobecné uspokojenie.

Chýry zo Spiša. V Novej-Vsi je teraz reč o vystavení novej kasárne pre infanteristov. — V Starej-Lubovni preložili toho ročné jarmoky, ktoré sa na miesto 5. júla, 2. augusta, 4. októbra, 8. novembra a 6. decembra vydržovali, v nasledujúce dni sa budú odbavovať: 13. júla, 3. augusta, 5. októbra, 5. novembra, 7. decembra a ten jarmok, ktorý mal byť 5. apríla bude 29. marca. — V Starej-Vsi bude najbližší jarmok dňa 23. marca. — Toporskí katolíci sriadili na cieľ obnoviť sa majúcej katolíckej školy dňa 24. januára tanečnú zábavu, ktorá sa dobre vydarila; prítomný bol aj zemepán *Görgey*. Čistý obnos obnášal 62 korún. — V Šmeksi bolo do 18. januára 298 zimných hostí a v Tátralomnici do 19. januára 334. — Križoveskí katolíci kúpili pre svoj kostol pekný obraz Panny Marie na nosenie. Stál 200 korún. Najväčšie zásluhy majú v tej veci rodina Krempaskiho a Lorenčika. — Familia Fedor znovu dve zástavy darovala tomuže kostolu v cene 220 korún. Pán Boh im tú nasledovanihodnú obetivavosť zaiste hojne odplatí! — Veriaci obce Nagyör pri Kézmárku najbližšie s novým oltárom sv. Antóna chcú ozdobiť svoj kostol. — Knieža Hohenlohe usadil v Križovejvi viac maďarských kalvínskych rodín z okolia debrecínskeho. Je ich spolu 60 duší. — V Spišskej-Belej vstúpilo teraz 50 nových údov do Jednoty Katolíckeho Ľudu. — V obci Mihálfalva sa tiež utvorila Katolícka Jednota s 30. údami. V tej malej obci sa každý gazda stal údom Jednoty. Tak by to malo byť všade! — V Haligoveách vstúpili znovu dvaja do spolku sv. Vojtecha, je ich teraz deväť. Kalendárov svätovojtešských minulo sa tam 50. To je veľký pokrok; predtým tam zhola nič nečítali. — Richvaldskému katolíckému mládeneckému spolku daroval Arpád Bugsch, notár z Veľkého-Lipníka 15 korún, Peter Krávecz hanušovský dekan 12 korún, Ján Mercsák a Jozef Mercsák z Richvaldu po 1—1 korune a kasnár Herczovho majetku 3 koruny. Tým šľachetným dobrodincom veľké vďaky vzdáva predsedníctvo spolku, ktoré aj ďalšie milodary s najväčšou vďakou prijíma. — Vo Veľkom-Lipníku teraz dokonala jedna žena, ktorá svoj majetok asi 2500 korún, pustila dolu gágorom. Hľa, pijatika na zobračku palicu privedie človeka! — V inej obci tiež jedna ženská, ako si to sama vyrátala, už dvetisíc korún obetovala Bachusovi, to jest prepila. — V Nižných-Lapšoch mala Jednota Katolíckeho Ľudu dňa 31. januára zasadnutie, starí údovia až do jedného zostali. —

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky u od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcelovaní na pomoci je v každom ohľade. Ústav na jednoduchý list bár komu schotue ovnoveda.

V Giblu 31 nových údov vstúpilo do Jednoty Katolíckeho Eudu. — V Mafašovečoch sa teraz s dvojnásobnil počet údov Spolku sv. Vojtecha, je ich už 18. «Svätá Rodina» má tam 10 predplatiteľov. Len aj na ďalej tak pekne napredovať. — V Relove dňa 31. januára istý zlodej, kým predavačky v kostole byly, 5 korún ukradol zo spolkového sklepu. Už sú mu v stopajoch. — Do Vysných-Lapšoch, kde už nebolo žida, sa teraz znovu vtisnul jedon krivonos. Sklepík si otvoril a ľudia, trebárs majú dva kresťanské sklepy, žiaľbohu, už začínajú k nemu chodiť. Ľudia boží, držte sa už raz toho hesla: «Kresťania, kupujte len u kresťanov!» — Blízko Hafky pri vyvážaní dreva dva kone zahynuly. Jednému drevo nohu zlomilo a druhému zase celé kopyto odtrhlo. Cigáni mali dobrú hostinu. Jedon kôň bol z Lehnici a druhý z polských Nižných Šromoviec. — Dňa 31. januára bola na Hafke pekná slávnosť, vtedy pozehnal v sprievode peknej reči hanušovský pán dekan Peter Krávecz nový zvon, sochu sl. Srdeca Ježiša, dve zástavy a kríž. Na ten zvon, ktorý je za 420 z Trnavy od Fischera zadovážený, nasbíeral v Amerike veľmi horlivý a za slávu Božiu oduševnený obyvateľ hafčanský Ondrej Mercsák. Pán Boh mu to, ako aj všetkým dobrodincom hojne zaplať! — V obci Rokusz istý Ján Tinschmidt na ľadovej ceste tak nešťastlivo spadnul, že si jedno rebro zlomil. — V tieto dni bola u ministra obchodu deputácia s tou prosbou, aby sa spišsko-gemerská železnica, ktorá je nanajvýš potrebná, vybudovala. Odpoveď ministra nie je veľmi radostná, lebo tak znie: Niet teraz peňazí, nemožno teda ani budovať! — V Spišskej-Sobote dňa 2. februára v noci uheľný plyn zadusil Jána Bartko a jeho dve deti. Jedno malo 9 a druhé 11 rokov.

HOSPODÁRSTVO.

Kedy sa má siať?

Pri poľnom hospodárstve veľmi vážna je tá otázka, kedy sa má siať? A tu sú mienky gazdov rozdielne. Gazda si totiž nemôže rozkázať také počasie, aké by potreboval. Čas sejby je teda nie v našich rukách, len natoľko, že keď už nastane ten čas, aby sme nezaháľali. Sú gazdovia, ktorí hovoria: čím včasnejšie seješ, tým hojnejšie budeš žať. Iní i to zkusili, že siali zavčasu a siali i neskoro a keď prišla žatva, zrno dozrelo. Je pravda, že včasnejšie zasiaté zrno malo i väčšiu i hrubšiu slamu. Tu zas porekadlo hovorí: «Na Urbana sej do bahna». Urbána pápeža je 25-ho mája. Tu už nehľad, či je zem suchá, alebo mokrá, len dnu do nej, lebo sa ináč so sejbou opozdíš.

Rozdiel musíme robiť medzi sejbou jasnou a jarnou. Pri jasnej sejbe zas musíme hľadať na počasie. Je-li rok mokrá, myslí málo, vtedy zavčasu môžu sa oziminy siať, aby sa dobre zakorenily, kým príde mráz a sneh. Je-li rok suchý a myši sa zjavujú častejšie, lepšie je sejbu odložiť, kým neprídu jasné dá-

žde. I tu sú rozličné náhľady Jedon hovorí: žito a pšenica, aby ju mráz nevyfahal, musí byť aspoň vo štvrtom lístku, keď príde sneh. — Iní i to zkusili, že sotva zišlo, prišiel sneh a žito na jar bolo dobré. Regula je: aby sa žito čím lepšie v jaseňi zakorenilo a pôda ulahla, dokým príde sneh a mrazy. Zakorenenému žitu v ulahnutej pôde mráz tak neuškodí, ako žitu so slabými korenkami v načuchranej pôde; preto gazda dobre urobí, keď neskoršie seje oziminy, nech nevaľkuje zem. Túto skúsenosť potvrdzuje žito pri kosbe vypršané, lebo zavčasu zide, zakorení sa, a jestli žitnisko neuhoríme, tie najväčšie mrazy mu neuškodia, čo jedine len hlbokému zakoreneniu a ulahnutej pôde treba pripísať, lebo túto mráz nepodvíha.

Druhá sejba je na jar. Túto rozdeliť môžeme na dve čiastky: na včasnú a neskoršiu. Včasne sejeme také obilie, ktoré vydrží aj väčšie zimy, jako jačmeň, ovos, hrach, bôľhoj, vika. Neskoršie siatie a sadenie ako fazuľa, ďatelina, lucerna, ľan, zemiaky sú citlivejšie oproti zime, preto sa neskoršie sejú. Tak fazuľa, zemiaky už pri 10 stupňoch zimy zamrznú.

Tak treba v sejbě postupovať, aby tie rastliny, ktoré nie sú veľmi citlivé oproti zime, najprv prišli do zeme, lebo týmto majú dlhší čas na vyvinutie, lepšie vzrastú a vydajú hojnejšiu úrodu.

Ak hlboko treba siať, to závisí od pôdy a zrna. Do pôdy kyprej, ľahkej, ktorá na jar rada vyschne, treba hlbšie siať, zapraviť zrno do zeme, ako do zemi uliehavých, lebo tieto tak chytro nevyschnú a zohrejú sa; preto dáme-li zrno hlboko, ľahko a nerovnako zide.

Do hľanačiek máme plytkejšie siať, do pieskových hľbsie. Zemiaky do pieskových zemi najlepšie za pluhom sadiť, v hľanačke za motykou.

Musíme hľadať i na zrno: čím je ono hrubšie a väčšie, ho dať tým hlbšie do zeme. Jačmeň do zemiáčiska plytko zaorať neškodí, je-li kyprá zem, ale zaorať ho do hľanačky, je hotová ztrata. — Prečo hlbšie hrubé zrno do zeme dať? Pre tú príčinu, že ono viacej vlahy potrebuje ku zideniu a dá-li sa plytko do zeme a padne-li sucho, tak nie je vstave zísť na čas pre suchotu.

Semená travné, ako ďatelina, lucerna a ine treba dať plytko do zeme a to pre tú príčinu, lebo tieto majú v sebe málo rezervnej stroy pre klíčok; sú na to odkázané, aby čím včasnšie listy na povrch zeme vyšly a a im stravu zaopátrily. Dajú-li sa hlboko do zeme, dokým dostanú sa na jej povrch, strovia všetkú rezervnú stravu a vyhynú v nedostatku stravy, ktorú im listy zadovazujú.

Naší gazdovia sejú ich po vrchu, keď už obranná rastlina zide; obstálo by to, keby ich aspoň ľahkým valcom do zeme vtláčili, ale mnohé zožstanú na povrchu, nezídu, najmä také, čo majú slabú klíčivosť. Pomohlo by sa im, keby sa zem križom hrablami pohrabala, nie však za mokra, ale za sucha. Akonáhle príde tuhý dažď, zatisne ich dostatočne do zeme; trať-li byť sucho, vtedy musíme ich zahrabať, ináč následkom ne-

dostatku vlhky vyschnú klíčky a tak gazda má iba škodu. — Nasledovné čísla ukážu, ako hlboko zrno má byť v zemi.

Malé zrnká, ako lucerna, ďatelina, mak a travnaté semená na 0,5—2 cm. hlbky, lan, konope na 2—5 cm., obilie, vika, vičeneč na 2—6 cm., hrach, fazuľa, bôb, kukurica na 4—10 centimetrov hlbky majú byť v zemi.

Semä rukou tak hlboko zasiať nemôžeme, nato potrebný je stroj, ktorým dľa ľúbosti hlbšie alebo plytkejšie siať môžeme.

DOPISY.

Z Veľkých Topolčan.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Včul sa nám už oči otvorily a vidíme, prečo sa židia pri poslednej obecnej voľbe tak tísli do mestského výboru. Traja židia aj viac dôchodku priznali a takto väčšiu daň vzali na seba, aby troch katolíkov vytisli z pomedzi virilistov a takto svoje záležitosti ľahšie vedeli prevádzať. Nový tento výbor, v ktorom židia prelomujú katolíkov, s tým začal svoje účinkovanie, že dal 800 □ siah mestského gruntu na židovskú školu, teda priam tolko, ako na katolícku. Toto by bolo celkom po pravde, keby v Topolčanoch tolko židov bývalo, ako katolíkov. Ale sme ešte neni tak ďaleko. Máme sice 1600 židov, lež nás katolíkov je 3200, teda v Topolčanoch by mesto aspoň raztolko malo podporovať katolíkov, ako židov. Krivda nám je aj to, že u nás z mestských príražkov 3200 chudobných katolíkov dostane toľkú podporu, ako 1600 bohatých židov, a sice tisíc korún ročite, lebo že tí tolko porcií platia, ako katolíci. Toto neni ani po pravde, ani podľa zákona, ktorý predpisuje, že podpora musí byť primeraná počtu dušiam a nie porciám. (Pravdu máte. Keby podpora išla podľa porcií, vtedy by — ku príkladu — u vás najviacej podpory prichádzalo barónovi Štummer. Aby takémuto milliónárovi patrila podpora z mozolí chudoby — to by bola do neba volajúca nepravosť. Red.)

Od 1-ho septembra budú dostávať židia od štátu asi 4800 korún podpory na školu (katolíci asi tristo) podľa toho zákona, že sa od detí za učenia viac nebude platiť. Takto na topolčaniskú židovskú školu budú platiť aj Solčany, Bossany, Krúšovec, Neměice, Prašice a ostatnie katolícke obce, lebo tých 4800 korún pojde zo štátnych porcií. Ľahko včul bude stavať novú školu na mestský grunt. Ale sa aj obracajú, aby školu ešte tento rok vystavili! Sotva dostali grunt, už ho aj pre-

meriavali s inžiniermi. A s našou katolíckou školou je ticho, ako v hrobe...

Topolčanec.

***

Markušovce (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte uverejniť týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane»-e.

Zriedkave krásna slávnosť sa odbývala dňa 21-ho januára v Markušovciach. V ten deň slávil zaslužilý pán farár markušovský Julius Kern 25-ročnú pamiatku toho, že je tam farárom. Slávil to vlastne nie on, ale slávil to jeho farníci; slávil to jeho priatelia a premnohí ctiteľia. Pri tejto príležitosti bolo vidieť, ak veľkú úctu užíva pán farár Kern nie len vo svojej farnosti, ale takrečeno v celej stolici.

Na tejto slávnosti účasť vzali jeho farníci, okresní a iní oltárni bratia, minister pravosúdia Anton Günther so svojima dvoma zaťmi, hlavný župan, stoličný hlavný notár, predseda levočského kráľovského súdu, Michal Máriašsy ablegát levočského okresu, predseda sirotského súdu, novoveský mešfanosta, direktor levočskej reálky, Rirók lekár vlachský, novoveský slúžny, Teschler lekár novoveský, pensiovaný generál Jác z Novej Vsi v úplnej paráde, direktor kotterbachskej banickej osady a mnohí iní.

Pekná slávnosť sa začala v preplnenom a ozdobenom kostole asice s kázňou, ktorú držal Matej Pajdussák kňaz novoveského slovenského kostola. V nej líčil veriacim tie mnohé duchovné dobrodenia, ktoré im ich pán farár za 25 rokov preukázal, potom jeho zásluhy okolo kostola a školy.

Každý, kto nie je prepíaty, musí uznať, že pán farár v tých ohľadoch aj v skutku moc urobil. Nasledovanihodný príklad dal, ako má kňaz a vôbec každý katolík horliť za slávu Božiu, za ozdobu domu jeho a ako si máme školu za vlastnú sestru kostola považovať. Kostol v Markušovciach, ako aj v Tepličke s veľkými obetami farníkov krásne dal obnoviť; ostatný dal zväčšiť, pri čom nie len plán robil sám, ale aj rukami svojima, ako dáky remeselník, či robotník, celé dni veľmi moc pracoval. Všetky školy svojej farnosti — je ich päť — do najlepšieho doriadku priniesol. V Markušovciach sriadil dve nové učiteľské stanice. Jeho zásluhou je, že kotterbachská ľudová škola banickej spoločnosti, trebárs je tá židovská, katolícky ráz má. — Náboženstvo zriedka učí dakto tak usilovne, ako on; asnaď ešte ani jednu hodinu nezameškal ani v dost obdialnych filiálkach. — Spovedelnicu tiež nenechá na kaplána, ale s ním celkom rovno vysiada v nej hodiny a hodiny. V politickom ohľade neohrozene bojoval proti zkazonosným liberálom. Na stoličnom dome nemilosrdne šlahal vždýcky nepravosti. Je on jedným slovom, celým mužom a horlivým, oduševneným, vytrvanlivým a účinným kňazom.

Po kázni slúžil sám jubilant slávnostnú omšu svätú

s assistenciou kňazov, medzi ktorými bol aj levočský opát-farár. Aj minister Günther bol prítomný v kostole. Ohňohasiči a haviari dostavili sa v celej paráde.

Oslavovanému blahoželaly potom všeliaké deputácie. Najprv kňazi, v mene ktorých krásnu latinskú reč povedal pán farár levočský Celestín *Kompanyik*; potom obec Markušovce, farníci skrze markušovského rychtára Michala *Fabiána*, ktorý jednoduchými, ale veľmi srdečnými a uznanlivými slovami pozdravil jubilanta; miestni židia, železničiari, školské deti, v mene ktorých veľmi pekne prehovorila Katarína *Chlebovi*, odovzdajúc jubilantovi krásnu kytku zo živých kvetov, učiteľia farnosti a na konci ohňohasičia.

Asi 50 osôb bolo na obede, pod ktorým 18-toria vynesli zdravicu. Najkrásnejšiu minister Günther a to celkom v kresťanskom duchu asice na jubilanta. Hlavný župan Salamon pozdvihol svoj pohár, ako jedon z najskromnejších údov katolíckej cirkve, na katolícke kňazstvo. Krásna spoločnosť až do neskorého večera bola spolu.

Večer poctili veriaci pána jubilanta s krásnym fakľovým pochodom, na čele ktorého utešene prehovoril miestny kaplán *Blahunka*. Na vrchu — oproti fare ležiacom — horely radostné ohne a rakéty sa púšťaly.

Telegrafične pozdravili jubilanta asi 20-oria a listovne asi 30-oria.

Celým právom sa môže povedať, že zriedka preukážu veriaci daktorému kňazovi toľko úcty, ako to bolo vidieť v Markušovciach. Už aj vonkajší obraz obce prejavoval veľkú radosť, na mnohých domoch vialy krajinské zástavy. Spomenúť musím ešte aj to, že veriaci na znak jejich lásky, oddanosti a hlbkej úcty, obdarili pána jubilanta so strieborným vencem, s kalichom a inými darmi.

Živ Bože, zaslúžilého pána jubilanta, aby aj na ďalej mohol čím viac dobrého konať v záujme cirkve, vlasti a svojich milých veriacich!

S kresťanským pozdravom

***

Jedon prítomný.

Veľké Topolčany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctíhodný Pán Redaktor!

Ráče týchto pár riadkov uverejniť v našom milom «Kresťane».

Keď milé sestričky mníšky od nás odišly, mesto odkúpilo našu školu za 70 tisíc korún a splnomocnilo kráľovského notára (luterána) Spitzera a rychtára, aby na tieto peniaze požičku hľadali. Naši ľudia hneď dobre povedali, že tí páni tú požičku tak budú hľadať, až ju — nenájdu. A tuším pravdu mali. Už je vyše pol roka od toho času a o peniazoch ešte ani chýru. A z týchto peňazí by sme mali stavať novú školu s kláštorom! Včul teda ani peňazí neni, ani škola neni už naša, máme len jeden holý grunt. Aj o ten prideme, lebo keď za tri roky nebudeme na ňom stavať, pripadne naspak mestu.

Preto slávnou komissiu, čo má požičku hľadať, musíme vziať na otázku: Kde, čo hľadali, keď nič nenašli? Nech si nikto nemyslí, že sa my dáme omámiť a katolícku školu, ktorá má vyše 100 korún majetku, zoštátniť. Veď by to bol hriech a večitá haňba na každého veriaceho katolíka! Čo nám chýba, musíme doložiť! Sbíerku, čo sa bola na mestskom dome začala s trima tisícami, treba v «Kresťan»-e uverejniť, aby sa videlo, kto je kresťan nie len slovom, ale aj skutkom — a ďalej sbierať! Aká škoda, že tá sbierka prestala! Zomrely nám dve pobožné duše (Fárska a A. Felinek), každá by bola pár sto zlatých dala na školu, keby sa bolo sbieralo.

Katolícka Jednota má v Topolčanoch už 300 údov. Táto musí chytiť zástavu v boji za školu a nesmie ju popustiť, zakiaľ ju na jeden primeraný, pekný kláštor nevystrečí.

***

Jednotár.

Csejthe.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráče v našom milom «Kresťan»-e uverejniť tieto riadky.

Hlboko donímajúcej a ducha pozdvihujúcej slávnosti boli sme svedkami dňa 6. februára.

V tento deň totiž, pri všestrannej zaujatosti veriacich celej obce, vstúpili k oltáru Pána chudobní a statoční manželja: Michal Hrabina a Anna Juricza, ktorým prozreteľnosť božská dala sa dožiť, tej prítomne už vždy zriedkavejšej milosti a radosti, že pri oltáre, pri ktorom pred 60. rokami prisahali si manželckú vernosť až do smrti, v čerstvej sile a v dobrom zdraví, sláviť mohli diamantový jejich sobáš.

Dvojnásobne radostným a aj pre celú obec nezapomenuteľným stal sa tento deň, ako veľkých zásluh miestny dekan farár Bertalan *Reviczky* od oltára Pána hlboko donímavými slovami dal na vedomie, že najdostojnejší arcipastier jeho eminencia kardinál knieža primas, arcibiskup ostrihomský Klaudius *Vaszary* požeňhanie poslal veriacim svojim diamantový sobáš sláviacim.

Blaženost a radosť tohoto dňa s týmto ešte nebola vyčerpaná, lebo ako vystúpili z kostola, čakalo nové pekvapenie šťastlivých manželov diamantových.

Milostivý arcipastier dozvediac sa totiž o jejich chudobe, aby starosť a bieda, ktoré počas jejich 60-ročného manželstva mnohokrát navštivovaly jejich chudobné bydllo, aspoň tohoto dňa blaženost im nepomútily, manželom diamantovým veľkodušne do daru poslal ráčil 50 korún.

Kto by to vedel povedať, či srdce týchto blažených pred 60. rokami, keď za jejich mladosti pred oltárom Pána stáli, čerstvej klovalo, ako dnes v tom okamžení, keď od pána dekana prijali trasúcou rukou tento novší znak arcipastierskej veľkodušnosti a láskavosti.

Sládká radosť naplnila nielen jejich srdcia, lež aj jejich chatrné, ale čisté bydlie. Hlboko dojatí klačali tu pred nimi dvaja synovia, dve dcéry, tridsaťdva vnukov a dvaja pravnuci, aby aj oni účastní boli udeľného diamantovým rodičom pozhňania arcipastierskeho.

Zo srdca všetkých veriacich obce ale povznášaly sa ku Všemohúcemu vrúčne modlitby za milostivého arcipastiera, ktorý tak láskave stará sa o duševné a telesné blaho svojich veriacich.

S hlbokou úctou a kresťanským pozdravom

Prítomný.

***

Z Ardanoviec.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresťan»-e.

My sme sa dobre pochlapili; ľudnaté a bohaté fary sme zahaňbili. Náš pán farár, horlivý Ján *Jurik* oslovil nás, aby sme vstúpili do Jednoty Katolíckeho Ľudu a hľa od razu sa nás prihlásilo 161. — Naša fara počíta tuje len 1000 dusí, ľud je tu chudobný, ale dobrý; bezbožných špekulantov tu není. Pán farár ale, čo statočný ľudák, kapitálne sa stará o nás. Nech žijú údovia drahej Katolíckej Jednoty našej! Nech žijú poriadni ľudáci, preč s hnusnými liberálmi skupými!

S kresťansko-ľudáckym pozdravom

Ján Zadek.

***

Stará Ves (Spišská Magura).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

Že je Stará Ves skutočne židovské hniezdo, vysvitá i z tej zábavy, ktorú tamojší ženský spolok v Sylvestrový večer sriadil. Medzi prednášajúcimi bolo päť židov, či židoviek a len jeden kresťan. Z prítomných paní bolo 18 z pokolenia Abrahámovho a len 7 kresťanských: taktiež z prítomných 9 dievčat byly len dve kresťanke.

S kresťansko-sociálnym pozdravom

Jeden Magurčan.

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ *Bakum*. Doposlané^m uverejníme. Požehnaj vás Boh!

F. K. K. List prišol, lež pozde.

A. G. V. T. Stane sa dľa žiadosti.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 13. februára.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: *šisská* K 25·60—26·85, *stolnobelehradská* K 25·45—26·50, *peštianska* K 25·50—26·55, *banátska* K 25·55—26·80. —

Raž: prvotriedna K 20·00—20·20, druhotriedna K 19·90 do 20·00. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17·00—17·20, druhotriedny K 16·50—16·80. — *Proso*: K 13·75—14·00 — *Ovos*: prvotriedny K 17·55—18·00, druhotriedny K 17·25 do 17·55. — *Kukurica*: Kor. 14·10—14·30. — *Repica* 31·50—32·50 K.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	19·70	19·40	19·00	18·60	18·20	17·60	16·80
			č. 7	7½	8		
			K 15·50	13·60	8·20		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·80, hrubé K 6·80.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·00—21·50, fazuľa strakavá K 14·00—14·50. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 28·00—38·00, lúpaný K 24·00—46·00. — **Šošovica**: čistá K 30·00—50·00. — **Konopné semä**: K 18·00—19·00. — **Mak**: K 45·00—48·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 108·00—110·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 134·00—144·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 102·00—105·00, 3-kusová K 117·00—119·00, vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Ďateľinové semä: Červená ďateľina K 138·00—145·00, lucerna jasnozorná K 128·00—136·00 za 100 kg.

Slivy: (z r. 1907.) bosenské (120 kusové) K 16·00—17·00, (z r. 1907.) srbské (120 kusové) K 16·00—16·50 po 50 kilogrammoch.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 37·00, fiumánsky White-Star (***) K 31·00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 79·00 do 79·50, kockový K 81·00—81·50, žltý K 79·00—79·50 za 100 kilogr.

Špiritus: Ražinovaný odanený vo veľkom K 177·50 do 178·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 51·00—51·50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·30—5·40, žlté K 6·30—6·40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 108—110, od Tisy K 108—109, sedmohradské K 106—108, jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Drábež (hydina) živá. Husy krmené K 1·56—1·64 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2·60—3·40, sličky na polievku K 3·60—4·00 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·20—2·40, k vareniu K 1·40—1·70, syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 24·00—25·50, bosenský (z r. 1907.) K 29·50 po 100 kilogr.

Lámka

rheumatické nemoce, kľanle, trhante, bolasti vo svaloch nás netrápia odkedy Fellerov Elsa-fluid upotrebuje, ktorý má istý účinok. Jedon tučet na prábu stojí franko 5 korún. — Objednajme si stoji franko 5 korún. — Objednajme si Fluid u Eugena V. Felleru v Štúbici, Kostolna-ul. 18. (st. záhrebska). *Ida.*

Najlepší český prameň k objednaníu.

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschentz** číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdorma.

Singerové

šijacie stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban mechanika

v Budapešti Almásky-tér 14. Obrázkový cenník na žiadosť zdarma.

Kto potrebuje

SEMENÁ

hospodárske, zahradné alebo lesné, nech žiada na dopisnici obrázkový cenník, prv nežli si inde objedná. Dvorný doprater J. kr. V. kniež černoehorského

JINDRICH VANEK, PRAHA

odborný semenársky obchod
Václavské nám. 13
„u zlaté husy“.

Prečo sú

nešťastlivé tak mnohé manželstvá? Alebo: O Križných manželstvách. — Spisal A. Reviczky Missionár. Cena 20 halierov. K dostaniu u Lazaristov Budapešt, IX. Gát-u. 6.

Oznamí prijíma administracia

„Kreštan“

■ ■ Budapešt, ■ ■
Szentkirályi-u. 28.

Rušeň!

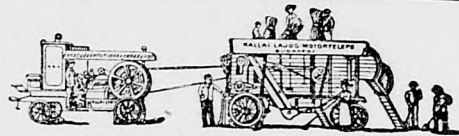
!!! S 18 prvými značeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapešt, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreliej Ludvika Kállai elektrické benzinlokomobil stroje v mlatbe s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatebný stroj orlovnosti !!!

Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdrom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatinu adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Len u **JOSEF SUCHANEK** dorabateľstvo a zasielateľstvo firmy ručnej a strojovej

Skakovny v Novom Hrádku (Čechy)

obdrží každý zaručene najlepšie a najlacnejšie. Skakovské výrobky každého druhu, jako kanatasy, zefiry, ofordy, svpkovinu. Špeciálne výroby zefiru. Mnoho pochvalných dopisov po ruce. Drž sa každý hesla: Svoj k svojmu, a podporuj Kreštanskú firmu. Tiež výhľadná kúpa dobrých zbytkov, 40 metrov za K. 17, vyplatené 20 metrov za K. 8.50, nevyplatené. Vzorky franko, avšak od zbytkov sa vzorky nezasielajú.

Od tisícročia upotrebuje sa s veľkým úspechom proti

lámke a pakostnici
zákonom chránený
KRIEGEROV

REPARATOR

V Každéj domacnosti nevyhnutelne potrebný!
Malá flaška 1 koruna, veľká flaška 2 koruny, v každej lekárni.
Poštou 5 malých flašiek za 5 korún,
3 veľké flašky za 6 korún pošle

„Korona-lekáreň“
Budapešt, VIII., Kalvin-plac (roh Baross-u.)
Zásielky denne poštovou dobierkou, alebo po predbežnom zaslaní peňazi.

Vážna vec

Trpiacim na žalúdok!

Brady

BRADY-ho žalúdkové kvapky

Mnoho tisíc listov poďa kovania a uznania.

Ma a flaška s navodom upotrebenia 80 hal., veľká flaška 1.40 K dostaniu v každej lekárni. — Hlavný sklad:

C. Brády lekárneň ku „Kráľovi Uhorska“

Viedeň, I., Fleischmarkt 1., Depot 212. Skladi z kadiat na žiadosť zdarma pošlu zanimavú „Špecialbrošúru“. Po odoslani 5 korún 6 malých flašiek, po odoslani 4.50 kor. 8 veľké flašky zasielajú sa franko.

Varujme sa padelanin BRADY-ho žalúdkové kvapky opatrené majú b tvyš označenou ochraunou z namkou a podpisom.

Neváhajte, keď vás hlava bolí lež potrebujete hned

Beretvás-pastilly

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách zasielka franko.

ktoré za desať minút zastavia najtuzsie migrén-hlavybolenie. — Cena K 1.20. Lekárnu odporučaný liek.

K dostaniu v každej lekárni!